

T.C
DEVLET BAKANİ VE
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI

7/6538
SÜRELİDİR

16 ŞUBAT 2009

Sayı : B.02.0.001/126
Konu :Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ :27/01/2009 tarihli ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/6538-11121/23451
sayılı yazınız.

Kütahya Milletvekili Sn. Prof. Dr. Alim IŞIK'ın Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği
7/6538 sayılı yazılı soru önergesine verilen cevap ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Cemil ÇİÇEK
Devlet Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı

Ek-Yazı (5 sayfa)

Dağıtım

Gereği :

TBMM Başkanlığına

Bilgi :

Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğüne

T.C.
BAŞBAKANLIK
Toplu Konut İdaresi Başkanlığı

Sayı : B.02.1.KNT.0.65.02.00/610- -182
Konu: Soru Önergesi Hk.

11.02.2009* 08750

**DEVLET BAKANLIĞI VE
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞINA**
(Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Cemil ÇİÇEK)

İlgi : 02.02.2009 tarih ve B.02.0.001/91 sayılı yazınız.

Kütahya Milletvekili Sayın Prof.Dr. Alim IŞIK'ın Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği ve Sayın Başbakanımızın da kendileri adına Bakanlıkları koordinatörlüğünde cevaplandırılmasını istediği, ilgide kayıtlı 7/6538 sayılı yazılı soru önergesine ilişkin olarak hazırlanan İdaremiz görüşü yazımız ekinde sunulmaktadır.

Takdir ve tensiplerinize arz ederim.

EK : Soru Önergesi Cevabı.

Erdoğan BAYRAKTAR y.
Başkan

Ercan TIRAS
Başkan Yardımcısı

Devlet Bakanlığı	
Başbakan Yardımcılığı	
Tarih	12.02.2009
Sayı	174

**KÜTAHYA MİLLETVEKİLİ SAYIN PROF.DR.ALİM IŞIK'IN SAYIN
BAŞBAKANIMIZ RECEP TAYYİP ERDOĞAN'A TEVCİH ETTİĞİ
7/6538 SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNİN CEVABI**

SORU : Ülkemizin birçok il ve ilçesinde TOKİ Başkanlığı tarafından yaptırılan konut ve sosyal tesis inşaatlarında çalıştırılan işçilerimizin ve inşaat bölgesinde alışveriş yapılan esnaflarımızın; paralarının zamanında veya hiç ödenmediği için mağdur edildikleri, yaşanan ekonomik krizin de etkisiyle son dönemde bu mağduriyetlerin daha da arttığı kamuoyunca yakından bilinmektedir. Bu konuyla ilgili olarak;

TOKİ'den inşaat ihaleleri alarak bu inşaatları taşeron müteahhitler aracılığı ile yaptıran firmaların taşeronlara olan ödemelerini zamanında yapmalarını sağlayacak bir düzenleme konusunda hükümetinizce yürütülen bir çalışma var mıdır?

Varsa bu çalışma ne aşamadadır ve ne zaman yürürlüğe girecektir?

TOKİ'ye inşaat yaparak çalıştırdığı işçinin, yaptırdığı işin ve alışveriş yaptığı esnafın parasını ödemeyen taşeron firmalarla ilgili olarak bir yaptırım veya ceza uygulaması yapılmakta mıdır? Bu durumdaki firmalara karşı hangi tedbirler alınmış veya alınmaktadır?

TOKİ'den ihale alan kaç firma hakkında yazılı veya sözlü şikayette bulunulmuştur? Bu ve benzeri şikayetlerle ilgili olarak kaç firma hakkında yasal işleme gerek duyulmuştur? Kaç firma ile mahkemelik olunmuştur? Bu firmalar hangileridir?

TOKİ ile anlaşmazlığa düşen ve yasal olarak haksızlığı ortaya çıkan firmalara karşı hangi tür yaptırımlar uygulanmaktadır?

CEVAP : Sözleşme ile şartnameler, ilgili kanunlar ve yönetmelikler; ihaleyi yapan işveren sıfatı ile İdareyi, üzerine ihale yapılan işin gerektirdiği fenni ve ekonomik yeterliliğe sahip, işin uhdesinde kaldığı ve işi yapmayı taahhüt eden sıfatı ile de Yükleniciyi taraf olarak belirlemekte ve amaç doğrultusunda bu tarafların yetki, görev ve sorumluluk ilişkilerini düzenlemektedir. Alt yükleniciyi ise, sözleşme konusu işin nev'i itibarıyla bir kısmını yüklenici ile yaptığı sözleşmeye dayalı olarak gerçekleştiren gerçek veya tüzel kişi olarak tarif etmektedir.

Bu çerçevede; 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 53'üncü maddesinin (b) fıkrasının ikinci bendine dayanılarak hazırlanmış olan Yapım İşleri Genel Şartnamesinin "Alt Yüklenicilerin Çalıştırılması ve Sorumlulukları" başlıklı 21'inci maddesi 4'üncü fıkrasında, "İhale dokümanında, sözleşme imzalanmadan önce alt yüklenicilerin listesinin İdarenin onayına sunulmasının istendiği hallerde, onaya sunulan listede yer alan alt yüklenicileri, İdare, on beş gün içinde onaylayıp onaylamadığını bildirir ve İdarece onaylanmayan alt yükleniciler hiçbir suretle iş yerinde çalışamaz. Yüklenicinin onaylanan alt yükleniciler ile bunlar işe başlamadan önce sözleşme yapması ve bir örneğini İdareye vermesi gerekir" Hükmü, 6'ncı fıkrasında ise, "İdarece onaylanmış alt

yüklenicilerin ve/veya bunlara ait iş kısımlarının işin devamı sırasında değiştirilerek, işin başka alt yüklenicilere yaptırılması da idarenin iznine ve yukarıdaki şartlara tabidir. Alt yüklenicilerin yaptığı bütün işlerden İdareye karşı yüklenici sorumludur. Alt yüklenicilerin İdarece kabul edilerek onaylanması bu sorumluluğu hiçbir şekilde değiştirmez” Hükmü, yer almaktadır.

Genel Şartnamenin “Yüklenicinin Çalıştırdığı Personel” başlıklı Yedinci Bölümün, çalışanların hakları ve çalışma şartlarını düzenleyen 35’inci maddesinde, “...Yapı denetim görevlisi, işyerinde çalışanlar arasında yüklenici veya alt yükleniciler tarafından ücretleri ödenmeyenlerin bulunup bulunmadığını kontrol ederek, ücretleri ödenmeyen varsa yükleniciden ve alt yüklenicilerden istenecek bordrolara göre bu ücretlerin yüklenici hakedişinden ödenmesini sağlayacaktır.

Bunun için yüklenicinin hakediş istemesi üzerine bu istek ve hakedişin ödeneceği tarih (yaklaşık olarak), 1475 sayılı İş Kanununun 29’uncu maddesinde yazılı olduğu şekilde ilan olunur. İlanın yapıldığı, yapı denetim görevlisinin ve yüklenici veya vekili ile işçi temsilcisinin imzaladıkları bir tutanakla tespit edilerek, bu tutanağın bir sureti hakedişin ödeme yerine gönderilir.

Yükleniciden alacağı olan işçi, personel ve teknik elemanlar, ilan tarihinden başlamak üzere bir hafta içinde yapı denetim görevlisine başvurabilirler.

Alacaklar, hakediş raporunun düzenlendiği tarihten önceki (işçi ücretleri ödeme günü öncesindeki) günler için belirlenmiş sayılır. Bu tür alacakların üç aylık tutarından fazlası hakkında İdareye herhangi bir sorumluluk düşmez.

Bildirilen alacak iddiaları, yüklenici veya alt yüklenicinin kayıtları ile varsa puantaj ve daha önceki hesap pusulalarından incelenip anlaşılmaya varılan miktarların (üç aylık ücret tutarını geçmemek üzere) yüklenici tarafından bordroya bağlanması sağlanır ve bu bordrolar hakediş raporu ile birlikte ödeme yerine gönderilir...

Yüklenicinin iş verdiği alt yüklenicilerin gündelikçi, haftalıkçı veya aylıkçı olarak işyerinde çalıştırdığı işçi, personel ve teknik elemanların tamamı da yüklenicinin elemanları hükmünde olup, bunların ücretlerinin ödenmesinden de doğrudan doğruya yüklenici sorumludur. Yüklenici, bunların ücretleri hakkında da aynen kendi elemanları gibi ve yukarıda belirtildiği şekilde işlem yapmak zorundadır” Hükmü mevcuttur.

Ayrıca, 4857 sayılı İş Kanununun “Kamu Makamlarının ve Asıl İşverenlerin Hakedişlerinden Ücret Kesme Yükümlülüğü” başlıklı 36’ıncı maddesinde, “Genel ve katma bütçeli dairelerle mahalli idareler veya kamu iktisadi teşebbüsleri yahut özel kanuna veya özel kanunla verilmiş yetkiye dayanılarak kurulan banka ve kuruluşlar; asıl işverenler müteahhide verdikleri her türlü bina, köprü, hat ve yol inşası gibi yapım ve onarım işlerinde çalışan işçilerden müteahhit veya taşeronlarca ücretleri ödenmeyenlerin bulunup bulunmadığının kontrolü, ya da ücreti ödenmeyen işçinin başvurusu üzerine, ücretleri ödenmeyen varsa müteahhitten veya taşeronlardan istenecek bordrolara göre bu ücretleri, bunların hakedişlerinden öderler.

Bunun için hakediş ödeneceği ilgili idare tarafından işyerinde şantiye şefliği işyeri ilan tahtası veya işçilerin toplu bulunduğu yerler gibi işçilerin görebileceği yerlere yazılı ilan asılmak suretiyle duyurulur. Ücret alacağı olan işçilerin her hakediş dönemi için olan ücret alacaklarının üç aylık tutarından fazlası hakkında adı geçen idarelere herhangi bir sorumluluk düşmez” Hükmü yer almaktadır.

Yukarıdaki maddeler incelendiğinde; alt yüklenicilerin kimler olabileceği, alt yüklenici çalıştırmak isteyen yüklenicilerin yapması gereken işler, alt yüklenicilerin sorumlulukları ve bunlara ilişkin süreçlerinin açıkça düzenlendiği görülmektedir. Bahse konu soru önergesinde geçen “taşeron firmalar” ancak, İdarece onaylı alt yüklenici olmaları durumunda muhatap kabul edilebilmekte ve bu muhataplıkları da işle ilgili sorumlulukları ihtiva etmektedir. Onaylı alt yükleniciler ile ilgili sözleşme, şartname ve ilgili kanun maddesi hükümleri uygulanmaktadır.

Sözleşme, şartname, ilgili kanun ve yönetmelik hükümleri; alt yüklenicilerin alacak verecek durumlarının takip edilmesi ya da bu alt yüklenicilerin borçlarını ödemesinin sağlanması konuları ile ilgili olarak, işveren sıfatı ile TOKİ’ye herhangi bir sorumluluk yüklememektedir.

Öte yandan, işveren sıfatı ile TOKİ, 4857 sayılı İş Kanununun 36’ıncı maddesi gereği, yüklenicilerle yapılan sözleşmeler kapsamında düzenlenen hakediş raporlarında yer alan “ilan” ve “ilan kaldırma” tutanakları ile; işyerinde bulunan tüm personele, hakediş raporunun düzenleneceği günü ve o güne kadar bahse konu yükleniciden alacağı olan personelin ilgili kontrollük teşkilatına başvuruları gerektiği hususlarını duyurmaktadır.

Bu konuda süresinde herhangi bir müracaat olmaması durumunda; tutanakla seçilen işçi temsilcisi, İdare kontrol elemanı ve yüklenici yetkilisinin imzaladıkları tutanak ile bu durum belirlenerek, hakediş ödemeleri gerçekleştirilmektedir.

Başvuruların olması halinde ise; konu İdarece değerlendirilmekte, işçi alacağının tespit edilmesi durumunda da, talep edilen işçi alacaklarının yüklenici firmalar tarafından muhataplarına ödenmesi sağlanmaktadır.

Görüleceği üzere, TOKİ; yüklenici, alt yüklenici ve bunların çalıştırmış olduğu işçilerle ilgili olarak, yukarıda detaylı olarak yer verilen hükümler çerçevesinde işlem tesis etmektedir.

Diğer taraftan, İdare ile aralarında hukuki bir sözleşme akdedilmiş olmayan kişilere, İdarece, herhangi bir ödeme yapılması mümkün değildir.

Dolayısıyla, yüklenici ve/veya alt yüklenici firmaların üçüncü şahıslar ve kişiler ile yapmış olduğu alışverişlerin, bu şahısların kendi aralarındaki ticari ilişki olması nedeniyle, İdarenin, taraflar arasında yapılan ticari alışverişe müdahil olması söz konusu değildir. Buna rağmen, mümkün olduğunca, yüklenici firmaya bu borçlar ödettirilmiştir. Ayrıca, sözkonusu alacaklıların hukuki yollara başvurarak alacaklarını takip edebileceği hususunun da bulunduğu değerlendirilmektedir.

TOKİ tarafından ihalesi yapılan ve uhdesinde kalan bir çok firmayla ilgili değişik konularda İdareye yazılı ve sözlü şikayetler iletilmektedir. Bu şikayetler, sözleşmede yer alan sorumlulukları kapsamında yükleniciye intikal ettirilerek, çözümlenmesi sağlanmaktadır.

Bu şikayetlerin içerisinde borç-alacak konularını içeren şikayetler de bulunmaktadır. 4857 sayılı İş Kanununun 36'ncı maddesi çerçevesinde, hakediş raporları içerisinde bulunan "ilan kaldırma" tutanaklarına yapılacak itirazlar, işçi alacaklarıyla ilgili olup, işçi alacakları dışındaki alacaklar, soru önergesinde anılan ticari alacaklar olarak değerlendirilmekte ve hiçbir kanun maddesi, TOKİ'ye bu tür ticari alacaklarla ilgili bir sorumluluk yüklememektedir.

Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ile anlaşmazlığa düşmek, yüklenici firmaların sözleşme, şartname, ilgili kanun ve yönetmelik hükümlerine uymaması ve bu kapsamda sorumluluklarını yerine getirmemesi olarak değerlendirilmekte ve bu durumda da sözleşme hükümleri çerçevesinde gerekli işlemler yapılmaktadır.

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, İdare, yükümlülüklerini yerine getirmemelerinden dolayı, ancak, kendisine karşı sözleşme, şartname, ilgili kanun ve yönetmelik hükümleriyle bağlı ve sorumlu olan muhataplarına (yüklenici firma) karşı hukuki yollara başvurabilmektedir.